

Jaan Tõnissoni Seltsi
TEGEVUSARUANNE 2025.aasta kohta

Jaan Tõnissoni Selts muutus oma 2025. aastal igaveseks: 25. veebruaril 2025 suri Seltsi asutaja, eestvedaja ja hing, Tõnissoni-uurija Krista Aru. Selts jätkab oma tööd asutaja sisse tallatud rajal, hoides Eestis suurel pildil Jaan Tõnissoni rolli Eesti ühiskonna kujunemisel, ühistegevuses, hariduses ja ajakirjanduses.

Jaan Tõnissoni Seltsil oli aasta lõpul 55 liiget. Seltsi juhataja oli 25. veebruarini Krista Aru, 5. aprillil 2025 toimunud üldkoosolekul valiti Seltsi juhatajaks ajaloolane ja poliitik Tõnis Lukas. Juhatus jätkas samas koosseisus – Trivimi Velliste, Ave Soeorg, Riina Kala, Epp Alatalu, Reimo Rehkli ja Indrek Mustimets.

Selts korraldas traditsioonilise Jaan Tõnissoni mälestuspäeva 3.juulil 2025.aastal Tõnissonide perekonna rahulas Raadi kalmistul. 3. juuli 1941 viidi Jaan Tõnisson Patarei vanglast hukkamisele. Seekordsel mälestusüritusel andis Riigikantselei sümbolikanõunik Gert Uiboaed kokkutulnuile ülevaate riigivanemate mälestuse jäädvustamisest Eestis. Seda saate lugeda **siit.!!!**

Kauniks tavaks on saanud Jaan Tõnissoni sünniaastapäeva tähistamine Tartus skulptor Mati Karmini ja arhitekt Tiit Trummali loodud Tõnissoni mälestussamba juures Ülikooli ja Gildi tänava nurgal. Tõnissoni 157. sünniaastapäeval 22. detsembril 2025 kõnelesid Tõnis Lukas, vihmast hoolimata jäid süütasid küünlad, Enn Lillemets luges Betti Alveri luulet. Järgnes traditsiooniline koosviibimine Teatri Kodus Lutsu tänaval, kus meeoluka kontserdi andis akordionist Arno Tamm. Järgnes pannkoogiõhtu.

2025. aasta 20. veebruaril toimusid ka kaua plaanitud loengud Jaan Tõnissonist Saaremaa Väärikate ülikoolis. Epp Alatalu rääkis saarlastele Tõnissoni eluloost, rollist ühiskonnategelase, riigimehe ja ajakirjanduse kujundajana. Eraldi veel Jaan Tõnissonist ja Saaremaast. Kahel loengul kokku oli üle 200 kuulaja, lisaks kanti üks loenguist üle ka veebis. Korraldaja Maie Meius on teinud suurepärase töö, kuulajaile oli antud ettevalmistuseks ka kodune soojendusülesanne, Saaremaa ja Tõnissoni seoste kohta.

2025. aastal hoidsime silma peal Jaan Tõnissoni mälestuspaikadel Eesti eri paikades, seda koos kohalike omavalitsustega.

2025. aastal sai kokku ka kogumik Jaan Tõnissoni 150. ja 155. aastal toimunud juubelikonverentside kõnedest, koos fotokroonikaga. See ilmub raamatuna Postimehe kirjastuse väljaandena ja seda esitleme Tõnissoni surma 85. aastapäeval 3. juulil 2026 Tartus Eesti Üliõpilaste Seltsi majas.

Jaan Tõnissoni Selts on teinud koostööd ka teiste riigimeeste mälestuste ja pärandihoidmisele pühendunud Seltsidega: Näiteks pani Selts oma õla alla ka soomlasest Tartu Ülikooli läänemeresoome keelte õppetooli asutaja ja professori Lauri Kettuse monumendi rajamisele Tartus koostöös Emakeele Seltsiga, kelle asutaja, esimene esimees ja auliige ta oli.

Seega oli seltsi tegevus 2025.aastal traditsiooniline. Kurvalt eriliseks muutis selle Krista Aru surm, mis mõjutas meie mõtteid kõigil aasta ettevõtmistel. Jätkasime asutaja poolt sisse tallatud rajal ja seltsi tegevuse intensiivsusega möödunud aastal võib üldiselt rahule jääda. Jaan Tõnissoni rolli rõhutamiseks Eesti ajaloos tuleb edaspidi teha veel rohkem rahvahariduslikku tööd koolides ja muudel esinemistel. Eelmisel aastal seltsi liikmete arv ei kasvanud – inimeste kaasa kutsumisel on seltsil võimalik oma haaret suurendada.